

panorama

inforegio

36

2010.–2011. gada ziema

Gudras, ilgtspējīgas un integrējošas izaugsmes nodrošināšana

Piektais ziņojums par ekonomikas,
sociālo un teritoriālo kohēziju

REDAKTORA SLEJA

3

PĀRSKATS

4-13

Kohēzijas politikas atbalsts stratēģijai *Eiropa 2020*

14-15

INTERVIJA

Eiropas reģionālās politikas komisārs Johanness Hāns (*Johannes Hahn*)

16-17

ATTĪSTĪBA VISIEM

Kohēzijas politikas ieguldījums visos reģionos

18-19

MAZĀK ATTĪSTĪTIE REĢIONI

Ekonomiskā līdzsvara sekmēšana

20-21

PĀRVALDĪBAS PĀRSKATĪŠANAE

Kohēzijas politikas tuvināšana Eiropas iedzīvotājiem

22-23

IKP UN NE TIKAI

Kā novērtēt progresu?

24-25

KOHĒZIJAS POLITIKAS IETEKME

Pārliecinoši fakti par pozitīviem sasniegumiem

26-27

SKATS NO MALAS.

Dānijas struktūrfondu uzraudzības komitejas priekšsēdētājs Prebens Gregersens (*Preben Gregersen*); Eiropas reģionālās politikas komisāra īpašais padomnieks Filips Makkens (*Philip McCann*)

28

ZIŅOJUMA SAGATAVOŠANA

Piektā ziņojuma par kohēziju apkopošana

29

TURPMĀKĀ RĪCĪBA

Piektā ziņojuma par kohēziju sabiedriskā apspriešana

30

IESKATS AIZKULISĒS

Pārbaudiet savas zināšanas – atbildiet uz jautājumiem par kohēziju

31

DARBA KĀRTĪBA

32

NODROŠINIET, KA JŪS SADZIRD

Piektais ziņojums par ekonomikas, sociālo un teritoriālo kohēziju sniedz nenovērtējamu pārskatu par Eiropas reģionālo attīstību. Tajā ir uzskatāmi redzams, cik lielā mērā mums ir izdevies sasniegt kopīgos mērķus, kā arī izveidota pamatīga un plaša analītiska struktūra kohēzijas politikai no 2013. gada.

1996. gadā tika publicēts pirmais ziņojums par kohēziju – kopš tā laika ir augusi šī būtiskā ziņojuma politiskā nozīme, kā arī tas ir aizvien ciešāk saistīts ar Eiropas vispārējām stratēģijām. Piektajā ziņojumā īpaši aplūkots stratēģijas *Eiropa 2020* visbūtiskākais faktors – reģioni, kā arī noskaidroti sarežģītie, bet nebūt ne neatrisināmie problēmjaucējumi, ar kuriem sastopas Eiropa.

Ziņojuma pamatā izmantoti daudzu citu ziņojumu, tostarp *Stiglitz-Sen-Fitoussi* ziņojuma un Komisijas paziņojuma „IKP un ne tikai. Progresā novērtējums mainīgā pasaulē”, pētījumi. Tāpēc tajā iekļauti jauni un labāki progresā novērtējumi, kuru vidū ir arī tādi, kas līdz šim vēl nekad nav tikuši izmantoti reģionālajā līmenī. Tie ir visdažādākie, sākot no jauna reģionālās konkurētspējas rādītāja un beidzot ar veselības aizsardzības, labklājības, nabadzības un klimata pārmaiņu novērtējumu.

Lai ilustrētu Eiropas Savienības teritoriālo daudzveidību un ģeogrāfisko attīstību, šoreiz ziņojumā par kohēziju iekļāvām vairāk nekā simt karšu. Tas ir vērsis uzmanību uzlabojumiem, lai būtu vieglāk analizēt informāciju par Eiropas reģioniem, turklāt tagad visus kartēs iekļautos datus var pavisam viegli lejupielādēt.

Ar šo ziņojumu mēs veidojam pamatu efektīvākai kohēzijas politikai. Ziņojumā iekļauts plašs rādītāju klāsts, ar kuru palīdzību reģioni un dalībvalstis savās jaunajās programmās varēs pievērsties galvenajām prioritātēm.

Patīkamu lasīšanu!

Dirks Āners (Dirk Ahner)

Eiropas Komisijas Reģionālās politikas ģenerāldirektorāta ģenerāldirektors

KOHĒZIJAS POLITIKAS ATBALSTS STRATĒGIJAI *EIROPA 2020*

Pateicoties stratēģijai *Eiropa 2020*, ES tagad var lepoties ar ilgtermiņa perspektīvu sociālajai tirgus ekonomikai. 2010. gada jūnijā pieņemtās stratēģijas mērķis ir turpmāko desmit gadu laikā palīdzēt Eiropai sekmīgi pārvarēt ekonomikas krīzi, vienlaikus rūpējoties par ilgtspējīgu izaugsmi dalībvalstīs tā, lai ilgus gadus vairotu labklājību un sociālo attīstību.

Kohēzijas politikai būs izšķirīga nozīme, lai palīdzētu sasniegt ikvienu no stratēģijas trim prioritātēm: gudru, ilgtspējīgu un integrējošu izaugsmi.

2008. gadā sākās nebijusi pasaules ekonomikas krīze, kura izputināja lielu daļu no tā, ko ES bija sasniegusi pēdējo desmit gadu laikā, un smagi iedragāja darbavietas un izaugsmi. Stratēģiju *Eiropa 2020* virza trīs savstarpēji papildinošas izaugsmes prioritātes, lai sekmētu kopīgu rīcību ES līmenī.

Stratēģija *Eiropa 2020* – trīs prioritātes

Gudra izaugsme – uz zināšanām un inovāciju balstītas ekonomikas attīstība.

Ilgspējīga izaugsme – resursu ziņā efektīvākas, videi nekaitīgākas un konkurētspējīgākas ekonomikas veicināšana.

Integrējoša izaugsme – augsta nodarbinātības līmeņa veicināšana, lai nodrošinātu sociālo un teritoriālo kohēziju.

Mērķi un izaugsme

Stratēģijā ir noteikti pieci galvenie mērķi, kuri dalībvalstīm jāpārņem valsts līmenī, atspoguļojot sākotnējās atšķirības. Šie mērķi paredz, ka līdz 2020. gadam:

Pieci pamatmērķi:

- jābūt nodarbinātiem 75 % vīriešu un sieviešu vecuma grupā no 20 līdz 64 gadiem;
- valsts un privātajiem ieguldījumiem pētniecībā un izstrādē jābūt 3 % no ES IKP;
- siltumnīcefekta gāzu emisijas līmenis jāsamazina par 20 % no 1990. gada līmeņa, vienlaikus par 20 % jāpalielina atjaunojamo energoresursu avotu īpatsvars un energoefektivitāte;
- to iedzīvotāju īpatsvaram, kuri priekšlaicīgi pamet skolu, jābūt mazākam par 10 %. Vismaz 40 % iedzīvotāju vecumā no 30 līdz 34 gadiem jābūt augstākajai vai tai pielīdzināmai izglītībai;
- visbeidzot, vismaz par 20 miljoniem jāsamazina to cilvēku skaits, kuriem draud nabadzība un atstumšana.

Lai sasniegtu šos mērķus, jāveido saskaņota darbība Eiropas, valstu un reģionālajā līmenī. Piemēram, dalībvalstīs sadarbībā ar reģionālajiem un vietējiem partneriem īsteno valsts reformas programmas, nosakot, kādā veidā tiks sasniegti stratēģijas *Eiropa 2020* mērķi un prioritātes. Eiropas Komisija arī atbalsta šos mērķus un prioritātes, izstrādājot septiņas pamatiniciatīvas, kuras jāpieņem līdz 2011. gada pavasarim.

Stratēģija Eiropa 2020 – septiņas pamatiniciatīvas

- Inovācijas savienība – tās mērķis ir pievērst pētniecības, izstrādes un inovācijas politiku galvenajiem problēmjautājumiem, vienlaikus samazinot plaisu starp zinātņi un tirgu, lai izgudrojumi pārtaptu precēs un pakalpojumos.
- Jaunatne kustībā – tās mērķis ir uzlabot Eiropas augstākās izglītības sistēmas kvalitāti un vairo atzinību starptautiskā līmenī, sekmējot studentu un jaunu profesionāļu mobilitāti.
- Eiropas digitalizācijas programma – tās mērķis ir nodrošināt ilgtspējīgas ekonomikas un sociālās priekšrocības, ko sniedz vienotais digitālais tirgus ar ātrgaitas interneta palīdzību.
- Resursu ziņā efektīva Eiropa – tās mērķis ir atbalstīt pāreju uz resursu ziņā efektīvu ekonomiku ar zemu oglekļa emisiju saturu.
- Eiropas rūpniecības politika – tās mērķis ir palīdzēt ES rūpnieciskajam pamatam atgūt konkurētspēju pēc nesenās krīzes, tādējādi sekmējot uzņēmējdarbību un pilnveidojot jaunas prasmes.
- Jaunu prasmju un darbavietu programma – tās mērķis ir radīt apstākļus darba tirgu modernizēšanai, lai palielinātu nodarbinātības līmeni un nodrošinātu sociālo modeļu ilgtspējību.
- Eiropas platforma cīņai pret nabadzību – tās mērķis ir nodrošināt ekonomikas, sociālo un teritoriālo kohēziju, palīdzot cilvēkiem, kuri saskaras ar nabadzību un sociālo atstumtību, un ļaujot viņiem aktīvi līdzdarboties sabiedrībā.

Kohēzijas politikas un stratēģijas Eiropa 2020 savstarpējais izdevīgums

Nav noslēpums, ka kohēzijas politika, tostarp pašreizējā programma laikposmam no 2007. līdz 2013. gadam, savām vajadzībām izmanto dažādus finanšu instrumentus, lai palīdzētu sasniegt ES politikas visaptverošos mērķus, piemēram, stratēģiju *Eiropa 2020*. Ievērojot, ka stratēģijā ir nepārprotami noteiktas kopīgās prioritātes un skaidra sistēma finansēšanas prioritāšu noskaidrošanai, piektajā ziņojumā par kohēziju ir īpaši atzīmēts, ka kohēzijas politikai ir jānosaka skaidras prioritātes, lai panāktu gudru, ilgtspējīgu un integrējošu izaugsmi. Prioritātēm jābūt šādām: atbalsts jauniem uzņēmumiem; inovācija; emisijas mazināšana; vides kvalitātes uzlabošana; augstskolu modernizēšana; energoresursu taupīšana; enerģētikas, transporta un telekomunikāciju tīklu pilnveidošana visas ES interesēs; ieguldījumi pētniecības infrastruktūrā; cilvēkkapitāla pilnveidošana; sabiedrības aktīva iekļaušana, lai palīdzētu izskaust nabadzību.

Kohēzijas politikas acīmredzamā saistība ar stratēģiju *Eiropa 2020* ir reāla iespēja arī turpmāk sniegt palīdzību mazāk attīstītiem ES reģioniem, lai tie varētu panākt attīstītos reģionus. Tāpat tā ir iespēja pilnveidot turpmāko kohēzijas politiku tā, lai ar tās palīdzību panāktu izaugsmi visā ES.

Skolēni apgūst spēli par ES ģeogrāfiju

Gudra izaugsme

Kohēzijas politika jau pašreizējā laikposmā (2007.–2013. g.) ievērojami palīdz īstenot ikvienu no stratēģijas *Eiropa 2020* trim prioritātēm: gudru, ilgtspējīgu un integrējošu izaugsmi. Gudras izaugsmes prioritātes ziņā, piemēram, aptuveni € 80 miljardi ir ieguldīti, lai atbalstītu uzņēmumus un inovāciju – lielāko ieguldījumu jomu gandrīz visos reģionos. Tas ir par 100 % vairāk nekā iepriekšējā laikposmā (2000.–2006. g.). Šeit ietilpst finansiāla palīdzība ieguldījumiem, pētniecībai un izstrādei, kā arī aizvien plašāka ar finansēm nesaistīta palīdzība – sadarbības tīklu veidošana, inovatīvas sistēmas, uzņēmumu konsultēšana un inkubatori. Aizvien iecienītāki kļuvuši arī cita veida finanšu instrumenti, aizstājot dotācijas, piemēram, riska kapitāls un aizdevumu fondi, ar kuru palīdzību atrisināti tādi problēmjautājumi kā MVU piekļuve kapitālam, vienlaikus līdz minimumam samazinot izmaksas un radot pastāvīgus un ilgtspējīgus finansējuma veidus.

2000.–2006. gada laikposma novērtējumā sniegti daži interesanti fakti par kohēzijas politikas ietekmi uz izaugsmi. Vairākas aplēses liecina, ka atbalstīto projektu rezultātā tika radīts vismaz viens

miljons darbavietu, aptuveni 230 000 uzņēmumu (lielākoties MVU) saņēma tiešu finansiālu atbalstu un aptuveni 1,7 miljoni uzņēmumu (arī lielākoties MVU) izmantoja konsultāciju pakalpojumus, guva pieredzi un atbalstu sadarbības tīklu veidošanai.

Izrādījās, ka 2000.–2006. gada laikposmā vairumam reģionu izdevās veiksmīgi ieguldīt nākotnē, īpaši pievēršoties inovācijai, MVU spējai ieviest jaunas tehnoloģijas, kopu organizāciju izveidei, internacionalizācijai un jaunu darbavietu radīšanai. Būtisks finansējuma avots ir arī Eiropas Sociālais fonds, kas 2000.–2006. gada laikposmā aptuveni 75 % līdzekļu piešķīra aktīva darba tirgus politikai, pielāgošanās spēju izkopšanai, mūžizglītībai un informācijas sabiedrībai. Rezultāti ir redzami jau pašreizējā programmu laikposmā – dalībvalstis ziņojušas, ka, neskatoties uz pasaules ekonomikas krīzi, līdz 2009. gada beigām bija radīts vairāk nekā 25 000 jaunu darbavietu.

Nesenā pētījumā par kohēzijas politikas efektivitātes rādītājiem 2007.–2013. gada laikposmā secināts, ka kohēzijas politika sniedz nozīmīgu atbalstu pētniecības un izstrādes politikai visā ES – ne tikai finansiālā ziņā (kas nenoliedzami ir svarīgi), bet arī

Automobiļu nozares konkurētspējas palielināšana

Flanders' DRIVE ir kompetenču centrs, kuru atbalsta Flandrijas valdība un Eiropas Reģionālās attīstības fonds un kurš veicina inovāciju un aicina uz savstarpēju sadarbību automobiļu nozares uzņēmumos. Tas uzsāk, vada un īsteno nozarei paredzētus projektus un sadarbību ar nozari, rīkojoties kā kompetenču un zināšanu partneris saskaņā ar savām vajadzībām.

VLOC (*Vlaams Luchtvaartopleidingscentrum*) – Flandrijas aviācijas nozares zināšanu, prasmju un izglītības centrs

nemateriālā ziņā, proti, veicina saskaņotāku stratēģiju izstrādi reģionālajā līmenī, ievērojot vietējās īpatnības un uzņēmumu vajadzības. Pēdējo gadu laikā ar Eiropas Reģionālās attīstības fonda palīdzību ir augusi inovācijas politikas reģionālā dimensija. Kaut arī attīstītās dalībvalstis vairāk līdzekļu tērē inovācijai un gūst milzu priekšrocības no privāto ieguldījumu radītā sviras efekta, konverģences reģioni pašlaik izstrādā vispiemērotākos pamatnosacījumus inovācijai no iestāžu spējas un cilvēkresursu pilnveidošanas viedokļa. Šajā sakarā kohēzijas politika bijusi nozīmīgs virzītājspēks visā procesā.

Sadarbības uzsākšana starp novatoriem

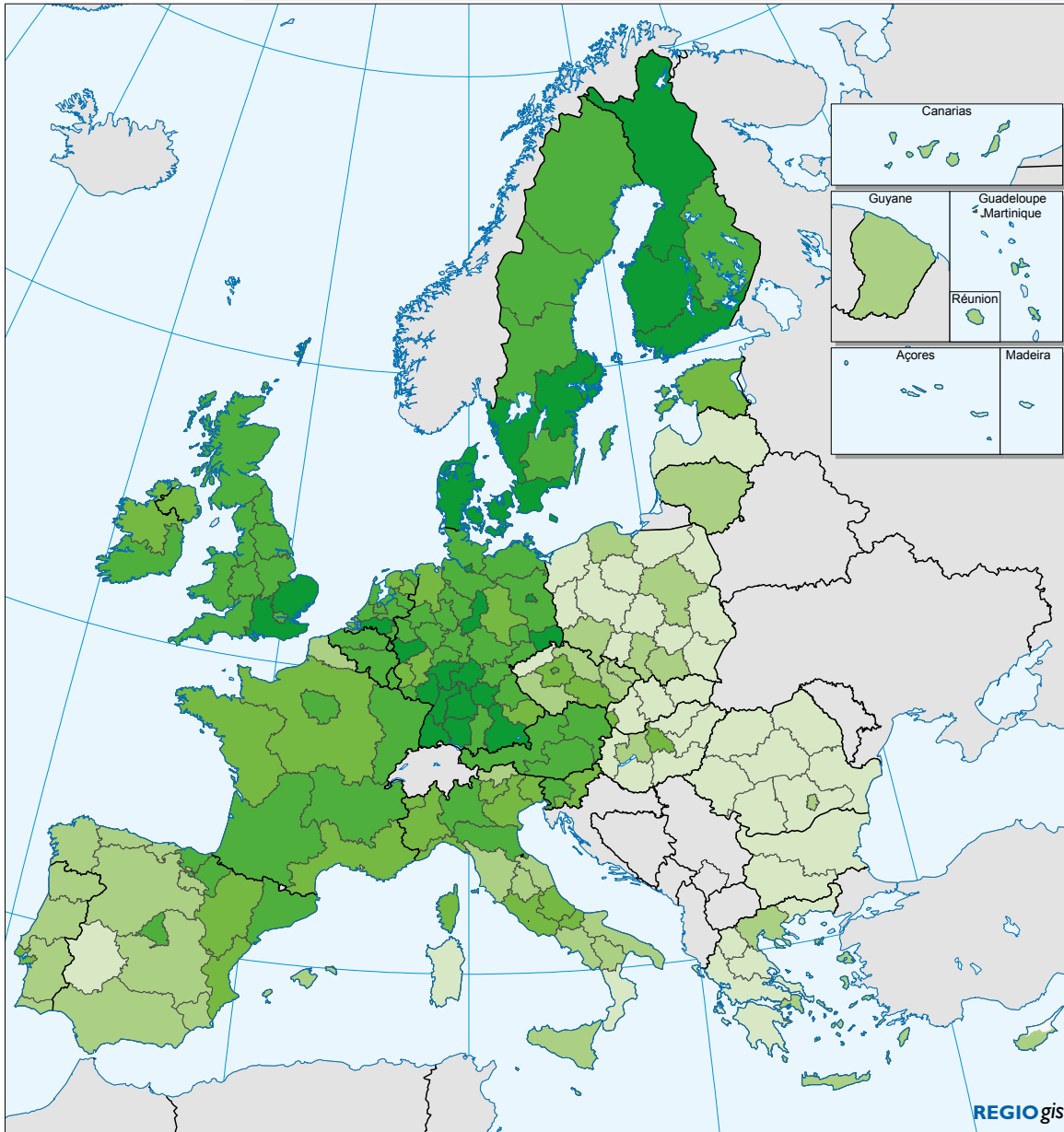
Visā Igaunijā ir īstenoti aptuveni 150 inovatīvi projekti ar inovācijas sertifikātu dotāciju programmas palīdzību, kuru atbalsta Eiropas Reģionālās attīstības fonds. To izveidoja 2010. gada februārī ar mērķi atbalstīt mazos uzņēmumus, kuri vēlas īstenot jaunas idejas, lai ar inovāciju sertifikātiem, kurus izsniedz aģentūra *Enterprise Estonia* norēķinātos par Igaunijas pētniecības iestāžu pakalpojumiem. Daudzi projekti ir tādās jomās kā energoefektivitāte un videi nekaitīgas iniciatīvas, tostarp pasīvās ēkas un atkritumu kompostēšana.

Moderns iepakojuma materiāls

Vairāk nekā 20 Čehijas uzņēmumu, kas ražo iepakojuma materiālus, dalās savās zināšanās un pieredzē, iesaistoties kopā *Omnipack*, kura ir 2005. gadā dibināta brīvprātīga asociācija un saņem Eiropas Reģionālās attīstības fonda palīdzību. Veiksmīgās sadarbības rezultātā ir radīti un tirgū ieviesti inovatīvi izstrādājumi, kuriem ir augstāka pievienotā vērtība, tādējādi sniedzot labumu ne tikai valstij, bet arī visam Centrāleiropas un Austrumeiropas apgabalam.

Reģionālās inovācijas efektivitātes rādītājs, 2006. g.

Reģionālās inovācijas efektivitātes rādītājs, 2006. g.

- Zems inovācijas efektivitātes rādītājs
- Vidēji zems inovācijas efektivitātes rādītājs
- Vidējs inovācijas efektivitātes rādītājs
- Vidēji augsts inovācijas efektivitātes rādītājs
- Augsts inovācijas efektivitātes rādītājs

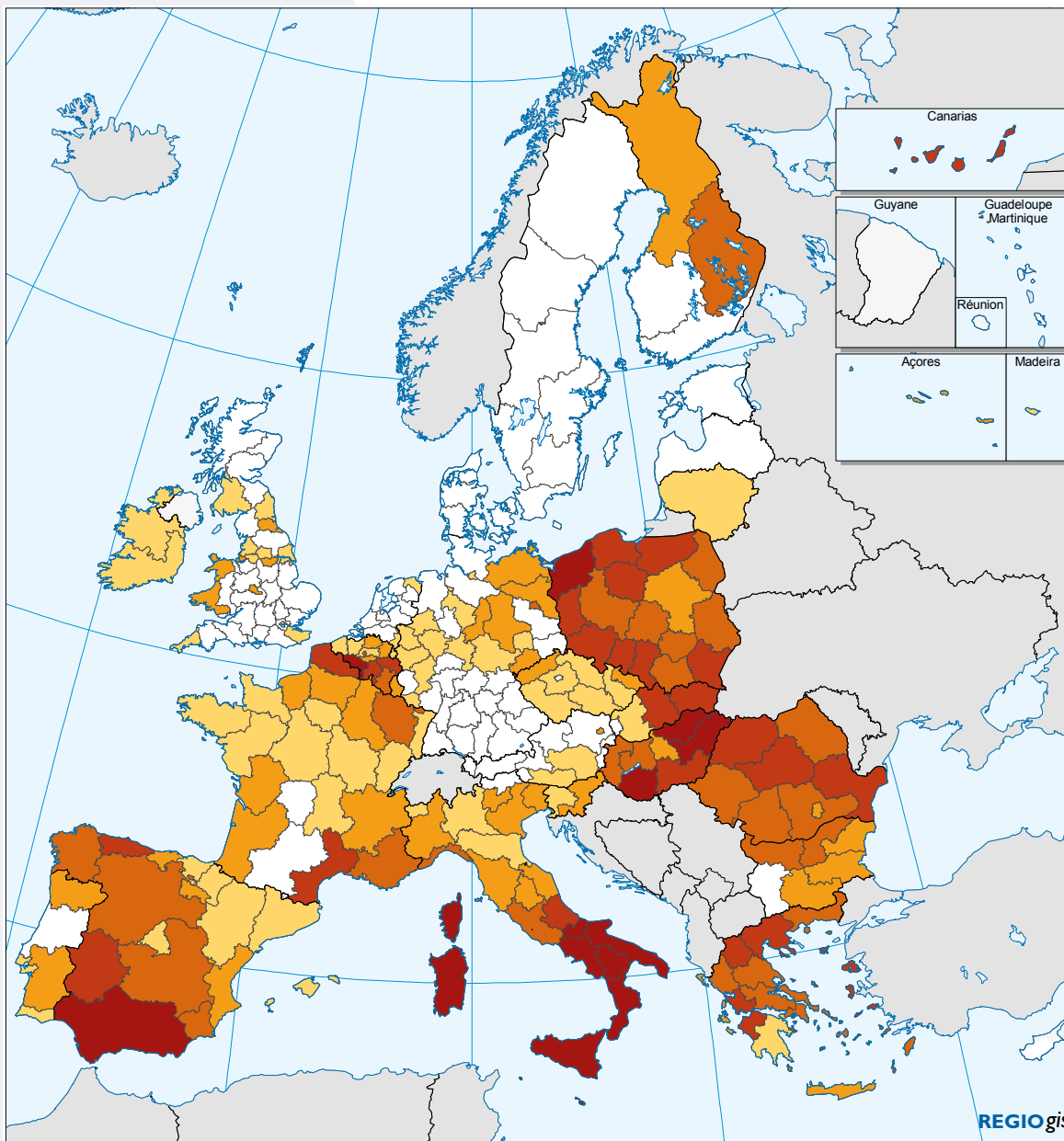
Avots: Uzņēmējdarbības ĢD, MERIT

0 500 Km

© EuroGeographics Association for the administrative boundaries

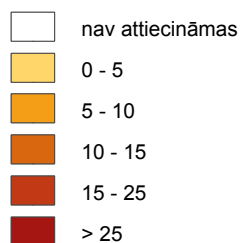
IKP pieaugums, nodarbinātības līmenim palielinoties līdz 75 %

IKP izmaiņas uz vienu iedzīvotāju procentos, 2007. g.

Iespējamais IKP pieaugums uz vienu iedzīvotāju, palielinoties 20–64 g.v. iedz. nodarbinātības līmenim līdz 75 %, 2007. g.

Procentuālās izmaiņas

ES-27 = 6

Avots: Eurostat, Reģionālās politikas ĢD

0 500 Km

© EuroGeographics Association for the administrative boundaries

Ātrvilcienu satiksmes linijas

Lielākais ātrums dzelzceļa posmos saskaņā ar vilcienu kustības sarakstiem, 2010. gads

km/h

- <= 50
- 51 - 80
- 81 - 120
- 121 - 160
- 161 - 200
- 201 - 320

Tā kā vienā dzelzceļa posmā var būt pieejami atšķirīgi vilcienu veidi, kuri pārvietojas ar dažādu ātrumu, šeit ir norādīts ātrākā vilcienu veida vidējais ātrums. Nav attēloti tie dzelzceļa posmi, kurus izmanto tikai kravas pārvadājumiem.

Avots:

RRG GIS datu bāze, dzelzceļa uzņēmumu vilcienu kustības saraksti

0 500 Km

© EuroGeographics Association for the administrative boundaries

Ilgospējīga izaugsme

Kohēzijas politika īstenoja pasākumus uzņēmumu energoefektivitātes uzlabošanai un atjaunojamo energoresursu ražošanas iekārtu būvniecībai visā Eiropā jau tajā laikā, kad cīņa pret klimata pārmaiņām vēl nebija viens no ES galvenajiem uzdevumiem. Šajā programmu laikposmā puse ES dalībvalstu savās programmās ir iekļāvušas siltumnīcefekta gāzu emisijas samazināšanas rādītājus. Austrija, Vācija, Francija un Itālija jau iesniedza ziņojumus par vairāk nekā 27 000 kilotonnu CO₂ ekvivalentu samazinājumu.

Lai būtu ilgtspējīga izaugsme, jāuzlabo transporta savstarpējā savienojamība un jāradā alternatīvi ilgtspējīga transporta veidi. Laikposmā no 2000. līdz 2006. gadam transportā ieguldīja vairāk nekā € 50 miljardus kohēzijas politikas līdzekļu, kuru apjoms 2007.–2013. gada laikposmā pieaudzis līdz € 75 miljardiem, jo ES-12 valstis saņēma pilnu programmas laikposma atbalstu. Lielu daudzumu šo līdzekļu izlietoja konverģences reģionos.

2000. gadā Grieķijā, Īrijā, Portugālē un Spānijā automaģistrāļu tīkla blīvums bija aptuveni 90 % no ES-15 vidējā rādītāja, kurš 2006. gadā pieauga līdz 111 %; jāatzīmē, ka šāda izaugsme notikusi, lielā mērā pateicoties piešķirtajam finansējumam. Gandrīz 60 % pašreizējo un jauno automaģistrāļu tīklu ES-12 valstīs saņēma līdzfinansējumu no kohēzijas fonda un Eiropas Reģionālās attīstības fonda. Vairāki atšķirīgi novērtējumi liecina arī par to, ka ieguldījumi pilsētas transportā ir palīdzējuši samazināt piesārņojumu un atrisināt pārapdzīvotības problēmu – divus no galvenajiem ilgtspējīgas izaugsmes mērķiem.

Ātrvilciena līnija, kura savieno Kordobu un Malagu

Ar kohēzijas politikas līdzfinansētu ieguldījumu palīdzību ievērojami ir uzlabots arī dzelzceļa tīkls – laikā no 2000. līdz 2006. gadam izbūvēja un modernizēja dzelzceļu 7260 km garumā. Līdz 2006. gadam no šiem līdzekļiem līdzfinansēja 56 % ātrvilciena līniju tīkla pilnveidošanas projektu, un Spānija saņēma atbalstu pilnīgi visu jauno līniju izbūvei. Ievērojami samazināts arī brauciena ilgums – no Romas līdz Neapolei un otrādi (114 minūšu vietā tagad tikai 65 minūtes), kā arī no Madrides līdz Andalūzijas reģionam un otrādi (Madrides-Malagas vilciens 240 minūšu vietā tagad brauc tikai 160 minūtes). Šie ieguldījumi tika veikti integrētas politikas pasākumā, lai nodrošinātu, ka tie atbilst pārējām plānotajām politikas izstrādēm, piemēram, tehnoloģiju parku radīšanai, izglītības infrastruktūras uzlabošanai un ārvalstu tiešo ieguldījumu piesaistīšanai.

Ekoloģiskie koridori Polijā

Polijā ir īstenoti aptuveni 100 videi nekaitīgas infrastruktūras projekti, kurus vada Vides projektu koordinēšanas centrs (*Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych, CKPŚ*) un līdzfinansē Eiropas Reģionālās attīstības fonds. To vidū ir pāreju būvniecība dzīvniekiem, šķēršļu novēršana dzīvnieku migrācijai, kā arī izglītojošas dabas takas un tūristu maršruti.

Saules krasts (*Costa del Sol*) tagad sasniedzams ar ātrvilcieni

Patiecoties ietekmīgam projektam, kuru daļēji finansēja ES, Spānijā tagad ir divvirzienu ātrvilciena līnija, kura savieno divas pilsētas – Kordobu un Malagu. Jauno, kopumā 155 km garo ātrvilciena līniju atklāja 2007. gada decembrī, un tā ir aptuveni par 25 km īsāka nekā parastā dzelzceļa līnija.

Ūdeņraža uzpildes stacijas ekoloģiskiem automobiļiem

Saskaņā ar projektu, kuru līdzfinansēja no Eiropas Reģionālās attīstības fonda līdzekļiem, vairākās Dānijas rietumdaļas pilsētās izmēģināja septiņus hibrīdautomobiļus ar benzīna un elektrodzinēju. Vairāk nekā 20 projekta partneru ieviesa ūdeņraža uzpildes stacijas, pieprasot ūdeņradi no vietējā enerģētikas uzņēmuma ūdeņraža elektrolītiskā ģeneratora.

Integrējoša izaugsme

Kohēzijas politika bez šaubām ir viens no vislabākajiem veidiem, kā Eiropas Savienībai īstenot savu apņemšanos visā ES nodrošināt vienotību, vienlaikus rūpējoties par ilgtspējību un labklājību. Piemēram, Eiropas Sociālais fonds (ESF) ik gadu nodrošina atbalstu aptuveni deviņu miljonu Eiropas iedzīvotāju apmācībai. Tas atspoguļo līdzsvarotu ES ekonomikas politiku un kalpo par praktisku piemēru tam, kā ES līdztekus izaugsmei aktīvi sekmē arī iekļaušanu.

ESF atbalsta MVU un spēcina to konkurētspēju. Piemēram, 2004.–2006. gadā Polija saņēma ESF finansējumu mikrouzņēmumu stimulēšanai apmācīt savus darbiniekus; 41 % no atbalsta saņēmējiem līdz tam nebija nodrošinājis nekāda veida apmācību. Līdzīga situācija ir Saksijā, Vācijā, kur puse uzņēmumu, kas saņēmuši ESF atbalstu 2007.–2013. gadam, nebija iesaistījušies apmācībā. ESF atbalsta arī pētniecību, izstrādi un inovāciju. 2000.–2006. gadā ESF sniedza atbalstu gandrīz 70 000 pētniecības darbu Vācijā, Spānijā, Somijā, Francijā, Zviedrijā, Slovēnijā un Apvienotajā Karalistē, bet, iesaistoties ESF atbalsta pasākumos, vairāk nekā 40 000 cilvēku ieguva kvalifikāciju un gandrīz 60 000 atrada darbu.

Laikā no 2000. līdz 2006. gadam aptuveni 28 miljoni cilvēku iesaistījās aktīvā darba tirgus politikā, tostarp pasākumos, kuru mērķis bija izskaust bezdarbu, uzlabot nodarbinātības līmeni un saglabāt nodarbinātību. Viena trešā daļa ES bezdarbnieku ik gadu piedalījās ESF finansētās programmās.

ESF pastiprināti atbalsta arī dzimumu līdztiesību, palīdzot sievietēm iekļūt darba tirgū, sekmējot viņu mūžizglītību, iesaistīšanos zinātnes un tehnoloģiju jomā, kā arī atbalstot viņas uzņēmējdarbības uzsākšanā. 2000.–2006. gadā € 4,5 miljardus piešķīra pasākumiem, kuru mērķis bija veicināt dzimumu līdztiesību un vienlīdzību. Visvairāk līdzekļu dzimumu līdztiesības pasākumiem iztērēja Vācijā – kopumā 25 % no visiem ES piešķirtajiem līdzekļiem.

IKT apmācība paver jaunas iespējas lauksaimniekiem

Pateicoties ES finansējumam saskaņā ar *PEACE II* programmu, Ziemeļīrijas lauksaimnieki ir apguvuši mūsdienu tehnoloģijas, lai tās izmantotu savā labā un paveiktu ikdienas administratīvo darbu. Gandrīz visi projekta dalībnieki atzīst, ka apmācības rezultātā viņiem izdevies apgūt labākus uzņēmējdarbības paņēmienus.

Palīdzība Ungārijas vismazāk attīstītajiem reģioniem

Ar vismazāk attīstīto mikroreģionu programmas atbalstu ir uzlabota aptuveni 30 mikroreģionu attīstība visā Ungārijā, saņemot palīdzību arī no vietējās sabiedrības un ES finansējuma. Kopumā iesākti aptuveni 250 projekti, kuru mērķis ir skolu un bērnudārzu būvniecība vai renovēšana, veselības un sociālās aprūpes centri, autoostas, ūdens un notekūdeņu infrastruktūra, plūdu novēršana, tūrisms un kultūra.

Īpaša uzmanība ir veltīta jautājumam par bezdarbu jauniešu vidū

Kā kohēzijas politika atbalstīs stratēģiju *Eiropa 2020*?

Saskaņā ar nesen publicēto piekto ziņojumu par ekonomikas, sociālo un teritoriālo kohēziju visi reģioni ir saņēmuši kohēzijas politikas atbalstu tiešu vai netiešu tirdzniecības priekšrocību veidā, kā arī kohēzijas politika atbalsta tādas ES līmeņa prioritātes kā vides aizsardzība, pētniecība un inovācija. Piemēram, laikā no 2000. līdz 2006. gadam ar tās palīdzību radīja aptuveni 1,4 miljonus jaunu darbavietu, modernizēja simtiem gaisa, dzelzceļa un autoceļu transporta posmus un miljoniem Eiropas iedzīvotāju uzlaboja dzeramā ūdens kvalitāti un notekūdeņu attīrīšanas sistēmas.

Turpretī ESF izmanto pārrobežu pieredzi, lai atbalstītu tādas sociālās grupas vai politikas jomas, kuras citādi saņemtu pavisam niecīgu atbalstu vai arī to vispār nesaņemtu. Fonds ir īpaši ieinteresēts inovatīvās nodarbinātības, apmācības un sociālās iekļaušanas pieejās.

Tāpēc ES kohēzijas politika ir lieliski piemērota tam, lai palīdzētu īstenot stratēģiju *Eiropa 2020*, iestrādājot tās prioritātes konkrētos attīstības pasākumos uz vietas gan reģionālajā, gan vietējā līmenī. Tā arī turpmāk ieguldīs modernizācijā un kalpos kā katalizators strukturālām pārmaiņām visos Eiropas reģionos. Šī politika visā Eiropā mobilizēs visdažādākās reģionālā un vietējā līmeņa ieinteresētās personas.

Lai sekmīgi īstenotu stratēģiju, būtiski faktori būs visaptveroša partnerība un reformas prioritāšu pieņemšana. Jāatzīmē, ka liela nozīme būs reģionālā un vietējā līmeņa dalībniekiem, jo tie pieņem lēmumus izglītības, apmācības, nodarbinātības, transporta, pētniecības, izstrādes un enerģētikas jomā, no kurām vairums ir stratēģijas *Eiropa 2020* galvenās interešu jomas.

UZZINIET VAIRĀK

• *Eiropa 2020*

http://ec.europa.eu/europe2020/index_en.htm

• Ekspertu novērtēšanas tīkla iesniegtā politikas analīze par kohēzijas politikas efektivitātes rādītājiem 2007.–2013. gadā – politikas dokumentu kopsavilkums par inovāciju

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/evaluation/rado_en.htm

Gemini ēka Austrijā – māja, kura vienlaikus ir arī saules elektrostacija

JOHANNES HÄNS (JOHANNES HAHN)

Eiropas reģionālās politikas komisārs

Panorama sarunājas ar komisāru Johannesu Hānu (*Johannes Hahn*), lai uzzinātu viņa viedokli par kohēzijas politikas līdzšinējiem sasniegumiem un turpmākās desmitgades mērķiem un problēmjautājumiem, piemēram, ar stratēģijas *Eiropa 2020* prioritātēm saistītu reformu.

Kas ir teikts piektajā ziņojumā par kohēziju?

Tajā vispirms ir apliecināts, ka joprojām turpinās jaunākās ES reģionu konverģences tendences, kuru ietekmē ir ievērojami sarukušas reģionālās atšķirības tāda faktora ziņā kā iekšzemes kopprodukts (IKP) uz vienu iedzīvotāju. Tomēr attīstītie reģioni ir konkurētspējīgāki, tāpēc tajos ir vairāk inovāciju, labāk apmācīti darbinieki, augstāks nodarbinātības līmenis, tie ir labāk nodrošināti ar infrastruktūru un tiem ir kvalitatīvāka pārvalde.

Ziņojumā ir arī izklāstīts, kādas atšķirības Eiropas reģionu vidū valda vides ilgtspējības ziņā. Piemēram, daži reģioni ir ārkārtīgi neaizsargāti pret klimata pārmaiņām, savukārt citiem piemīt spēcīgs potenciāls saražot vairāk atjaunojamo energoresursu, bet daudzu pilsētu centrālie rajoni cieš no zemas gaisa kvalitātes.

Kā teikts ziņojumā, jāpanāk labāka ES politikas jomu, valstu politikas un kohēzijas politikas savstarpējā saskaņotība, lai tādējādi palīdzētu reģioniem īstenot savu potenciālu un maksimāli izmantot visus pieejamos līdzekļus. Ziņojumā publicēti arī novērtējumu rezultāti, kuri liecina, ka kohēzijas politika ir ļoti būtiski ietekmējusi ekonomikas, sociālo un teritoriālo kohēziju tajās jomās, kuras saņēmušas finansējumu.

Visbeidzot, Eiropas Komisija piektajā ziņojumā par kohēziju ir izklāstījusi dažus no saviem galvenajiem ieteikumiem kohēzijas politikas reformai. Tie noslēdz ilgstošu diskusiju, kura aizsākās 2007. gadā vienlaicīgi ar ceturto ziņojumu par kohēziju. Piektais ziņojums sniedz plašu ieskatu turpmākajā kohēzijas politikā. Tajā iekļauta tās misija un struktūra; metodes politikas efektivitātes uzlabošanai un ietekmes palielināšanai tā, lai panāktu lielāku pievienoto vērtību Eiropas līmenī; paņēmieni spēcīgākai politikas pārvaldībai un ieinteresēto personu iesaistīšanai; politikas īstenošanas racionalizēšana un vienkāršošana.

Kāds ir reģionu un jo īpaši kohēzijas politikas devums stratēģijas Eiropa 2020 mērķiem?

Piektajā ziņojumā par kohēziju ir apliecināts, ka, lai sasniegtu stratēģijas *Eiropa 2020* mērķus, jāisteno integrēta ieguldījumu pieeja, pareizi līdzsvarojot dažādus ieguldījumu veidus. Tāpēc mums jāņem vērā krasās atšķirības starp ES reģioniem, it īpaši to individuālās ģeogrāfiskās priekšrocības un trūkumi, lai tādējādi nevienmērīgās reģionu attīstības rezultātā nevajinātu izaugsmes potenciālu.

Kādi ir galvenie piedāvātie reformas elementi kohēzijas politikai no 2013. gada?

Vispirms jābilst, ka kohēzijas politikai jābūt saskaņotai ar stratēģijas *Eiropa 2020* prioritātēm, proti, gudru, ilgtspējīgu un integrējošu izaugsmi. Tāpat mums jāraugās, lai dalībvalstis un reģioni novirzītu ES un valsts resursus tikai nelielam skaitam prioritāšu atbilstīgi to individuālajām problēmsituācijām. Turklāt mums jāievieš spēcīgāki stimuli un nosacījumi, it īpaši tajās jomās, kuras saņem kohēzijas politikas ieguldījumu, piemēram, transporta un vides infrastruktūra, izglītība, apmācība, pētniecība, attīstība un inovācija. Šādi mums izdosies uzlabot kohēzijas politikas ietekmes efektivitāti.

Kohēzijas politikai jāklūst par rezultatīvāku sasniegumu sistēmu, vairāk pievēršoties efektivitātes rādītājiem. Jāsniedz atbalsts arī jaunu finanšu instrumentu izmantošanai, lai pamazām pārietu no tradicionālās finansēšanas metodes dotāciju veidā uz inovatīvām dotāciju un aizdevumu apvienošanas metodēm. Šāda veida finanšu instrumenti 2007.–2013. gada laikposmā ir € 10 miljardu apmērā, un mums ir jāuzlabo pašreizējo instrumentu piešķiršanas process un jāpaplašina to vēriens un apjoms, novirzot tos arī citās jomās. Visbeidzot mums jāveido racionālākas un vienkāršākas līdzekļu piešķiršanas sistēmas, lai nostiprinātu gan politikas atbildību, gan pārredzamību.

Kāda nozīme ir teritoriālajai kohēzijai?

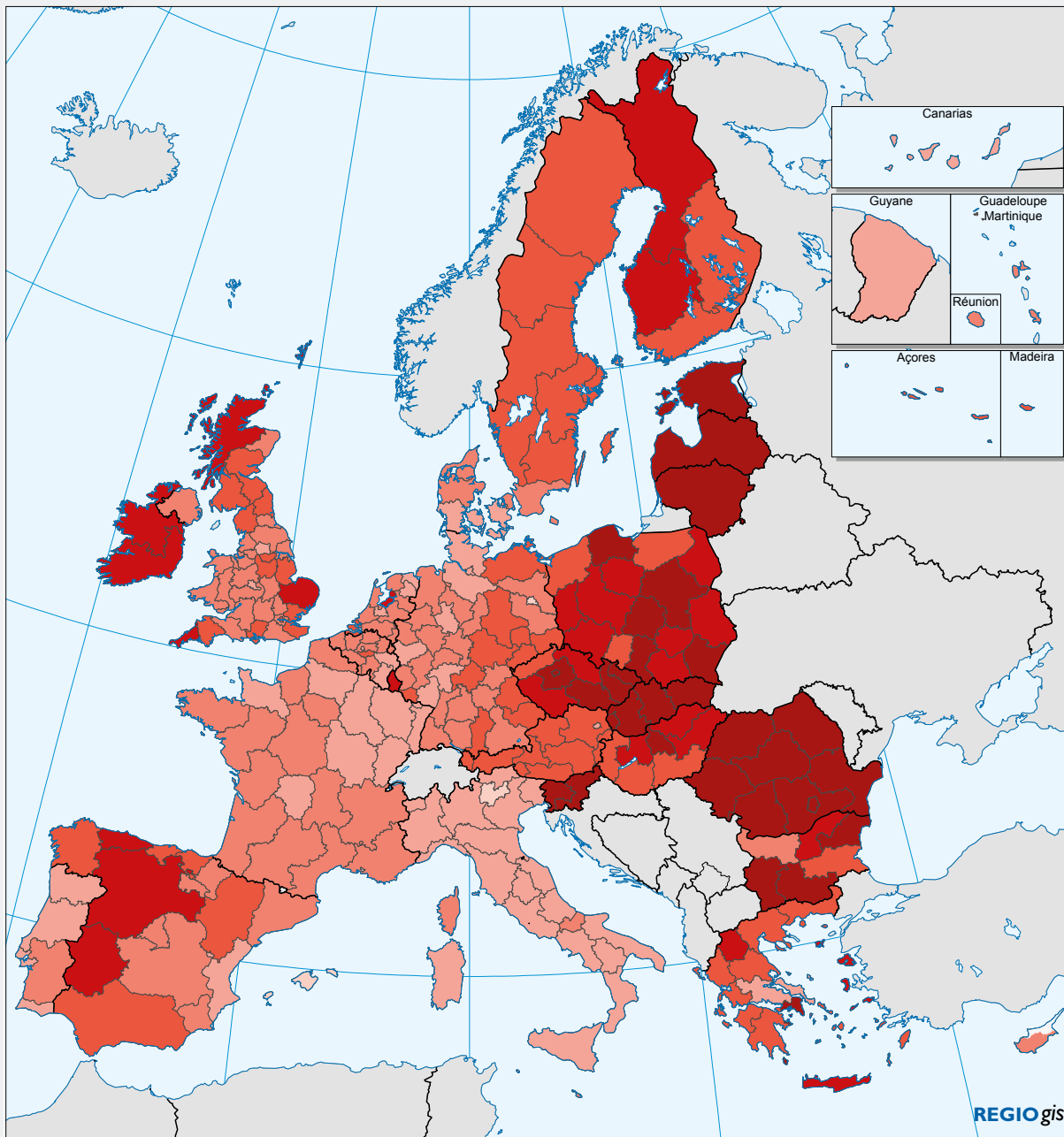
Pieņemot Lisabonas Līgumu, ekonomikas un sociālās kohēzijas mērķi tika papildināti ar teritoriālo kohēziju. Tā vienmēr ir bijusi viens no Eiropas kohēzijas politikas elementiem, tomēr būtiski ir spēcīnāt tās dimensiju laikposmā no 2013. gada. Teritoriālā dimensija ir jo īpaši nozīmīga kā pilsētu, tā lauku reģioniem. Kohēzijas politikai var arī būt izšķirīga nozīme apstākļu uzlabošanā pārrobežu un plašākos starptautiskos apgabalos, kā arī reģionos, kuri tūluma, izolētības (kā piemēru var minēt attālākos vai subarktiskos reģionus), mazapdzīvotības vai kalnainuma dēļ sastopas ar citiem šķēršļiem. Ar šo politiku var, piemēram, uzlabot piekļuvi, atbalstīt saimniecisko darbību un sekmēt ekonomikas dažādošanu.

Kad būs zināms, cik lielu finansējumu katrs reģions saņems no 2013. gada?

Piektajā ziņojumā par kohēziju minētas vispārējas ievirzes par turpmākās politikas struktūru. Taču ierosinātie finansējuma plāni, kuri papildinās tiesību aktu priekšlikumus par tiesisko regulējumu no 2013. gada, jāpieņem 2011. gada otrajā pusē.

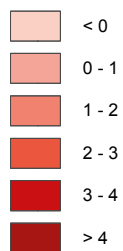

Drama, Grieķija. Jauna pārrobežu ceļa izbūve starp Grieķiju un Bulgāriju

IKP pieaugums uz vienu iedzīvotāju faktiskā izteiksmē, 2000.–2007. g.

Vidējās procentuālās izmaiņas gadā

ES-27 = 1,8
 Avots: Eurostat, Reģionālās politikas ĢD

© EuroGeographics Association for the administrative boundaries

KOHĒZIJAS POLITIKAS IEGULDĪJUMS VISOS REĢIONOS

Lai panāktu ekonomikas, sociālo un teritoriālo kohēziju, svarīgi, lai visiem ES reģioniem būtu pieejams atbalsts, tāpēc šis būs viens no svarīgākajiem faktoriem turpmākajā kohēzijas politikā. Kaut arī lielāko daļu finansējuma novirza nabadzīgo reģionu līmeņa paaugstināšanai, arī attīstītie reģioni saņem visai būtisku kohēzijas politikas atbalstu, lai palīdzētu tiem pilnībā izmantot visas iespējas.

Kohēzijas politika attiecas uz visiem reģioniem, jo ikvienā no tiem iespējama attīstība. Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija (ESAO) ir apliecinājusi, ka attīstībai ir iespējams ne tikai viens ceļš – priekšstats, ka izaugsme notiek tikai visattīstītākajos ES reģionos, neapšaubāmi ir maldīgs. Kā redzams kartē, dažādos reģionos ir krasi atšķirīgi ekonomikas attīstības rādītāji. Fakti liecina, ka spēcīgi ekonomikas rādītāji iespējami jebkurā reģionā – gan bagātā un nabadzīgā, gan pilsētas un lauku reģionā, gan tuvāk centram un attālāk izvietotā, gan arī tādā, kurš pievērsies vai nu ražošanai, vai pakalpojumu sniegšanai.

Racionāla līdzekļu izmantošana – izaugsmes priekšnosacījumus

Daži lauku reģioni ir guvuši lielāku labumu no augstiem izaugsmes rādītājiem nekā pilsētu reģioni, jo īpaši Rietumeiropas valstīs. Šie reģioni ir pratuši vispilnīgāk izmantot savus resursus un ekonomiskās iespējas. Piemēram, tiem lauku reģioniem, kuri atrodas līdzās pilsētu reģioniem, liels ieguvums var būt to atrašanās vieta – vairākas rūpniecības nozares, piemēram, noliktavas un lielapjoma ražošana, var pārcelties uz tuvējiem lauku reģioniem zemes lēto izmaksu un pieejamā darbaspēka lielā apjoma dēļ.

Tāpat jebkurā reģionā iespējami arī vāji ekonomikas attīstības rādītāji. Vairāku pilsētas vai attīstīto reģionu izaugsmi kavējuši dažādi šķēršļi. Daži reģioni saskārušies ar vides problēmām un aglomerācijas izmaksām, piemēram, pārapsūtošību un augstu dzīves dārdzību, savukārt citiem neizdodas pilnībā mobilizēt savus resursus, jo tajos joprojām ir zems nodarbinātības un izglītības līmenis vai arī zems darbaspēka ražīgums.

Spēja mobilizēt līdzekļus ir vissvarīgākais faktors, kurš ļauj novērtēt reģiona panākumus izaugsmes un attīstības veicināšanā. Tādējādi politikai jārod iespēja visos reģionos izmantot izaugsmes potenciālu.

Teritoriālā pieeja – attīstība ar integrācijas palīdzību

Lai panāktu spēcīgu reģionālo attīstību, jānodrošina skaidra politikas koordinēšana. Piemēram, uzlabojumi transporta infrastruktūrā jāsaista ar labāku uzņēmējdarbības vidi, lai tādējādi abiem faktoriem būtu vislielākā ietekme. Inovācijas veicināšanas politika būs efektīvāka, ja papildus tai tiks veikti ieguldījumi izglītībā. Un šeit liela nozīme ir kohēzijas politikai, jo tā kalpo kā saskaņots un vienots pamats visām nozaru politikas jomām. Šāda pieeja ir piemērota ikvienam ES reģionam neatkarīgi no tā attīstības pakāpes.

Ar šīs integrētās pieejas palīdzību ES reģioni var arī nodrošināt vispārējo politikas prioritāšu pārņemšanu. Piemēram, reģioni ir guvuši kohēzijas politikas atbalstu, lai nodrošinātu atbilstību ES standartiem un sasniegtu mērķus transporta, inovācijas, informācijas sabiedrības un enerģētikas jomā. Turklāt šī politika ļāvusi tiem paaugstināt savu vides aizsardzības līmeni un iesaistīšanos Lisabonas programmā.

Turpmākā rīcība

Šis uzdevums tiks nostiprināts stratēģijas *Eiropa 2020* regulējumā – kohēzijas politika finansēs integrētus pārnozaru pasākumus, kuri pielāgoti konkrētiem reģiona apstākļiem. Piemēram, inovācijas jomā tas nozīmēs ietekmīgākajiem uzņēmumiem paredzētu mērķtiecīgu iniciatīvu papildināšanu ar ieguldījumiem cilvēkkapitālā, infrastruktūrā, finansēs vai tīklu veidošanā, kas ir svarīgi pamatnosacījumi inovāciju sekmīgai īstenošanai. Tāpat tiks sniegts atbalsts ieguldījumiem ātrgaitas internetā, saprātīgās transporta un enerģētikas infrastruktūrās, energoefektivitātē un atjaunojamajos energoresursos, lai veidotu konkurētspējīgu, vienotu un videi nekaitīgāku ekonomiku.

Eiropa 2020 paredz, ka visiem reģioniem jāpalīdz sekmēt gudru, ilgtspējīgu un integrējošu izaugsmi. Jau no pašiem pirmsākumiem kohēzijas politikas uzdevums ir bijis rūpēties, lai visi reģioni varētu vienlīdz sniegt ieguldījumu Eiropas integrācijā un izmantot tās priekšrocības. Šis uzdevums arī turpmāk paliks nemainīgs.

EKONOMISKĀ LĪDZSVARA SEKMĒŠANA

Eiropas kohēzijas politika ir ES galvenais instruments atšķirību mazināšanai starp reģioniem un harmoniskas attīstības nodrošināšanai; 40 % ES budžeta līdzekļu ir novirzīti līdzsvarotākas ekonomikas radīšanai. Gudri, ilgtspējīgi un integrējoši ieguldījumi tādās izaugsmi stimulējošās jomās kā infrastruktūra, pētniecība, izglītība, enerģētika un sakari ir vislabākais paņēmiens, kā pastiprināt izredzes uz labklājību ES mazāk attīstītajos reģionos.

No ES budžeta līdzekļiem aptuveni € 4 no katriem € 10 novirza kohēzijas politikai – tās mērķis ir uzlabot Eiropas reģionu un to iedzīvotāju labklājību, jo īpaši atpalikušajos reģionos, kuri saņem vairāk nekā 80 % kohēzijas budžeta.

Iespēju izmantošana...

Visi, kuri prot pielāgoties, var rast iespējas mūsdienu globālās konkurences apstākļos. Pasaules preču un pakalpojumu tirdzniecībā ir palielinājies jaunietekmes ekonomiku īpatsvars, tādējādi veidojot jaunus tirgus. Kohēzijas politika atbalsta reģionus, jo tiem ir labas izaugsmes iespējas, un rūpējas par to, lai visa veida finansējums būtu novirzīts gudrai, ilgtspējīgai un integrējošai izaugsmei atbilstīgi stratēģijai *Eiropa 2020*.

Laikposmā no 2007. līdz 2013. gadam kohēzijas politikas budžets ir gandrīz € 350 miljardi, ko tā intensīvi iegulda tādās prioritātēs, kuras atbalsta šo stratēģiju, ļaujot šiem reģioniem veiksmīgāk konkurēt pasaules tirgū.

... ieguldot nozīmīgos reģionos, lai uzlabotu to kvalifikāciju un konkurētspēju...

Kohēzijas politikas uzdevums ir padarīt ES reģionus dinamiskākus un konkurētspējīgākus. Piemēram, atpalikušajos reģionos ar kohēzijas politikas līdzekļiem līdzfinansē automaģistrāļu, dzelzceļu un lidostu izbūvi, nodrošinot arī piekļuvi jaunākajām tehnoloģijām, platjoslas internetam un digitālajam tirgum, kā arī izvēršot uzņēmumu inovatīvo spēju. Tāpat politika rūpējas par jebkura vecuma iedzīvotāju izglītību un apmācību, sniedzot tiem iespēju apgūt prasmes, lai atrastu jaunu darbu. Svarīgāko uzdevumu vidū ir arī uzņēmējdarbības sākšanas un inovācijas veicināšana.

... vienlaikus atbalstot videi nekaitīgu un iekļaujošu izaugsmi...

Tomēr ekonomikas izaugsmei jābūt ilgtspējīgai – nedrīkst aizmirst, ka viens no šīs politikas svarīgākajiem aspektiem ir dabas resursu saglabāšana. Nozīmīgo aspektu vidū ir pilsētas notekūdeņu attīrīšana, energoefektivitātes un atjaunojamo energoresursu veicināšana un pielāgošanās klimata pārmaiņām.

Eiropas sociālā modeļa pamatā ir apziņa, ka ikvienam ir jāgūst labums no ekonomikas attīstības. Tāpēc galveno prioritāšu vidū ir arī nodarbinātības iespēju uzlabošana tiem cilvēkiem, kuriem draud sociālā atstumšana un kuri cīnās ar nabadzību.

Tartu, Igaunija. Profesionālās izglītības centrs, kura audzēkņi izmanto savas prasmes, lai palīdzētu to uzturēt

... lai atbalstītu harmoniskas Eiropas izveidi

Lielākā daļa mazāk attīstīto reģionu ir piedzīvojuši vērā ņemamus uzlabojumus konkurētspējas un labklājības ziņā. Polijā, kura ir vislielākā ieguvēja laikposmā no 2007. līdz 2013. gadam, 2009. gadā IKP uz vienu iedzīvotāju pieauga līdz 61 % no ES vidējā rādītāja salīdzinājumā ar 51 % 2004. gadā. Tajā pašā laikā krasi samazinājās bezdarba līmenis – no sākotnējiem 19 % līdz pašreizējiem 9 % no darbaspēka. Arī citās dalībvalstīs, piemēram, Slovākijā, ir vērojamas visai līdzīgas pozitīvas tendences.

Atpalikušie reģioni saņem 80 % no visiem budžeta līdzekļiem, kas parasti ir līdzvērtīgi 35–40 % kopējā valsts ieguldījuma šajos apgabalos.

Iespējams, ka nesenā krīze ir aizturējusi attīstības procesu un radījusi sociālu spriedzi, taču šī politika palīdz pārvarēt krīzes radīto triecienu tur, kur tas ir nodarījis vislielāko postu. Viens no galvenajiem virzieniem, kādos tā darbojas, ir droša finansējuma nodrošināšana jomās, kuras ir būtiskas gan attīstībai, gan labklājībai, tādējādi ar finansējuma palīdzību veicinot atveseļošanu.

Iznākums nav tik viendabīgs dažos mazāk attīstītos reģionos, kuri atrodas salīdzinoši pārtikušās dalībvalstīs. Tomēr, piemēram, dažos Spānijas ziemeļu un rietumu reģionos un Vācijas austrumos ievērojami uzlabojušies ražīguma rādītāji un nodarbinātības līmenis, jo kohēzijas politika ļoti lielā mērā stimulē ekonomiku visā Eiropā.

Atbalsts MVU – banānu plantācija Reinjonā, Francijā

KOHĒZIJAS POLITIKAS TUVINĀŠANA EIROPAS IEDZĪVOTĀJIEM

Kohēzijas politika ir kas daudz vairāk nekā vienkārši finansiāls ieguldījums izaugsmē un darbavietās. Tai ir plaša pievienotā vērtība; tā piesaista pārstāvjus vietējā un reģionālā līmenī, kuri palīdz veidot un īstenot šo politiku. Tā ir tieši šī daudzlīmeņu struktūra, kura dod zināšanas un līdz ar tām arī lielāku efektivitāti.

Pārvaldība ir viens no vissvarīgākajiem kohēzijas politikas elementiem. Ja tā ir spēcīga, no visām iesaistītajām personām var sagaidīt vajadzīgo atdevi, pasākumus var piemērot faktiskajiem apstākļiem, tādējādi veidojot piederības izjūtu un apņēmību gūt panākumus. Šie ir turpmākās kohēzijas politikas stūrakmeņi.

Uzlabojumi abās pamatjomās palīdzēs no jauna definēt galvenās perspektīvas – teritoriālo kohēziju un partnerību.

Teritoriālās kohēzijas vienkāršā koncepcija

Lai arī tā varētu šķist visai abstrakta koncepcija, patiesībā tās nozīme ir ļoti vienkārša – kohēzijas politikas tuvināšana Eiropas iedzīvotājiem un reģioniem. Īsāk sakot, teritoriālā kohēzija rūpējas par jūsu mazpilsētas, lielpilsētas un reģiona ilgtspējīgu attīstību. Tā paver iespējas uzņēmumiem un cilvēkiem izmantot tās priekšrocības, kādas sniedz konkrētais reģions.

Lai to panāktu, ir jāsamazina pašreizējās atšķirības, ar īpašu integrētu un teritoriāla rakstura stratēģiju palīdzību jāsekmē teritoriālo aktīvu attīstība, jāstimulē attīstība vietējā mērogā un padziļinātāk jākoordinē ES, valstu un nozaru politikas jomas. Pamatdoma ir arī palielināt teritoriālo integrāciju un veicināt starpreģionu sadarbību.

Veicot turpmākās kohēzijas politikas reformas, jāpievēršas četrām galvenajām jomām: pilsētām un to nozīmei; funkcionālai ģeogrāfijai; reģioniem, kuri sastopas ar īpašām ģeogrāfiskām vai demogrāfiskām grūtībām; makroreģionu stratēģijām. Ikviens no tām var radīt pārmaiņas.

Pirmkārt, no 2013. gada kohēzijas politikai būs vajadzīga vērienīgāka pilsētu programma. Gan izstrādājot un īstenojot attīstības stratēģijas, gan pārredzamā veidā piešķirot pilsētu prioritārajām jomām finanšu resursus, jāpaplašina pilsētu iestāžu ietekmes joma.

Otrkārt, programma ir jāizstrādā elastīgāka. Būs jāpieņem funkcionālas pieejas, lai noskaidrotu tos problēmjautājumus, kuri neietilpst *NUTS* 1. un 2. līmeņa struktūrās.

Treškārt, jāizstrādā makroreģionu stratēģijas, kuras papildinātu šo elastīgo un funkcionālo teritoriālās kohēzijas pieeju. Šīs stratēģijas nodrošinātu visaptverošus integrētus instrumentus, lai paplašinātu starptautisko sadarbību. Stratēģijas varētu būt veidotas, ņemot vērā vajadzības, – tā nepārprotami būtu pievienotā vērtība. Turpmāka sadarbība šajā virzienā varētu joprojām kalpot par pamatu dažādu makroreģionu politikas jomu un programmu koordinēšanai.

Ceturtkārt, jaunākās paaudzes programmas būs jāpielāgo tā, lai sniegtu palīdzību reģioniem, kuri sastopas ar īpašām ģeogrāfiskām vai demogrāfiskām grūtībām, tādējādi optimizējot šo reģionu potenciālu un lieki neveidojot neskaitāmas programmas un instrumentus.

Partnerības spēks

Viena no iedarbīgas un pārredzamas pārvaldības metodēm līdztekus teritoriālajai kohēzijai ir arī partnerība. Tā paredz ciešu sadarbību starp Eiropas Komisiju un valsts, reģionālā un vietējā līmeņa iestādēm, kā arī starp sociālajiem un ekonomikas partneriem visos dažnedažādajos kohēzijas politikas īstenošanas posmos. Partnerībai ir liela nozīme ES prioritāšu sasniegšanā un piederības izjūtas veidošanā.

Gan partnerības, gan piederības izjūtas nozīme aug, raugoties no stratēģijas *Eiropa 2020* un Lisabonas izaugsmes un nodarbinātības stratēģijas pieredzes viedokļa. Izmantojot kohēzijas politikas pieeju, ar kuru visus elementus – ieguldījumus, vietējo piederības izjūtu un progresīvās partnerības – apvieno

vienā integrētā sistēmā, stratēģija *Eiropa 2020* var gūt ievērojami labākus panākumus, nostiprinot sadarbību ar vietējiem un reģionālajiem partneriem.

Jāuzlabo partnerības principa piemērošanas veids. Vietējie un reģionālie partneri un pilsoniskā sabiedrība jābudina iesaistīties gan politikas dialogā, gan kohēzijas politikas īstenošanā. Viens no paņēmieniem, kā to panākt, ir pastiprināt vietēja mēroga attīstības pieejas sociālās inovācijas vai panīkušu apgabalu atjaunošanas jomā.

Īsi sakot, piektais ziņojums par kohēziju iesaka veidot spēcīgākus politikas pamatuzdevumus un pievērsties tās pievienotajai vērtībai, proti, partnerībām un teritoriālajai pieejai.

” Mums nav vajadzīga universāla, bet gan daudzveidīga politika – tas ir jāpatur prātā. Mums ir jārod pielāgoti risinājumi ikvienam reģionam, nodrošinot iedzīvotājiem redzamus un taustāmus rezultātus. Tas būs viens no mūsu jaunās stratēģijas *Eiropa 2020* stūrakmeņiem, ”

reģionālās politikas komisārs
Johannes Hāns (*Johannes Hahn*).

KĀ NOVĒRTĒT PROGRESU?

Ekonomikas attīstību un izaugsmi parasti vērtē, ņemot vērā iekšzemes kopprodukta (IKP) apmēru vai IKP uz vienu iedzīvotāju. IKP ļauj salīdzināt valstis un reģionus un diezgan labi novērtēt ekonomikas attīstības rādītājus, tomēr tas ne vienmēr liecina par augstu vai zemu labklājības līmeni.

Iepriekšējā gadsimtā daudzi ES reģioni piedzīvoja strauju ekonomikas uzplaukumu, it īpaši ES-15 valstīs. Pirms ekonomikas krīzes sākuma tajās dalībvalstīs, kuras ES iestājās pēc 2004. gada, notika ātra attīstība, un tās strauji tuvojās pārējo Savienības valstu līmenim. Tomēr, kā norādīts piektajā ziņojumā par kohēziju, starp ES reģioniem joprojām valda milzu atšķirības.

IKP un ienākumi

IKP ne vienmēr ir labs mājāsaimniecības ienākumu rādītājs, jo, ja IKP palielinās, tā sadalījums uz iedzīvotājiem vai valsts reģioniem bieži vien ir nevienmērīgs. Piemēram, ja pavisam nedaudz reģiona iedzīvotāju ir ieguvēji no IKP pieauguma uz vienu cilvēku vai ja liela daļa labklājības tiek pārnesta uz citu reģionu vai valsti, vairumam reģiona mājāsaimniecību ienākumi nepalielinās.

Tomēr svarīgs rādītājs iedzīvotāju labklājībai ir nevis saražoto preču un pakalpojumu daudzums ekonomikā, bet gan to rīcībā esošie mājāsaimniecības ienākumi. Šajā gadījumā IKP ir ļoti nepiemērots novērtēšanas rīks, jo dažādās valstīs atšķiras nodrošināto bezmaksas pakalpojumu klāsts, piemēram, izglītība, un tas ietekmē patēriņa iespējas iedzīvotājiem. Tāpat IKP nesniedz ziņas par precēm un pakalpojumiem, kas radīti personīgajām vajadzībām – maltītes gatavošana, telpu uzkopšana, bērnu audzināšana u.c. – un kuri ir vienlīdz svarīgi dzīves standartu nodrošināšanai.

Nav šaubu, ka ienākumi nav vienīgais dzīves kvalitātes rādītājs. Piektajā ziņojumā par kohēziju minēts, ka labklājība un apmierinātība ar dzīvi mazāk attīstītajos reģionos ir cieši saistīta ar mājāsaimniecības ienākumu palielināšanos, turpretī ES

attīstītajos reģionos šāda saikne vai nu vispār nepastāv, vai arī ir maznozīmīga. Tāpēc, jo bagātāks reģions, jo augstāk iedzīvotāji vērtē citus labklājības faktoros, piemēram, apmierinātību ar darbu, bet, jo mazāk attīstīts tas ir, jo svarīgāks ļaudīm šķiet ienākumu līmenis.

IKP un dzīves kvalitāte

IKP neatspoguļo preču un pakalpojumu kvalitātes uzlabojumus. Var izrādīties, ka tādās jomās kā informācijas tehnoloģijas, medicīnas pakalpojumi un izglītība notikuši ārkārtīgi ievērojami uzlabojumi, kuri tieši ietekmē dzīves kvalitāti.

Mums ir nācies dārgi samaksāt par straujo ekonomikas attīstību pēdējā gadsimta laikā ar piesārņojumu, ozona slāņa noārdīšanos, globālo sasilšanu un cita veida kaitīgu ietekmi uz vidi. Tas viss nepastarpināti ietekmē cilvēku veselību un ekonomikai rada augstas izmaksas, kas netiek atspoguļots IKP.

Dzīves kvalitāti lielā mērā uzlabo tādi kopīgā labuma elementi kā patikama, droša, nekaitīga un nepiesārņota vide, labas kaimiņattiecības, tīrs krāna ūdens un savstarpēja uzticēšanās. Taču tie nav iekļauti IKP, jo tos nevar novērtēt naudas izteiksmē.

Nadacia Inforoma – pirmskolas vecuma bērnu izglītības iestāde Presovā, kuru vada romi

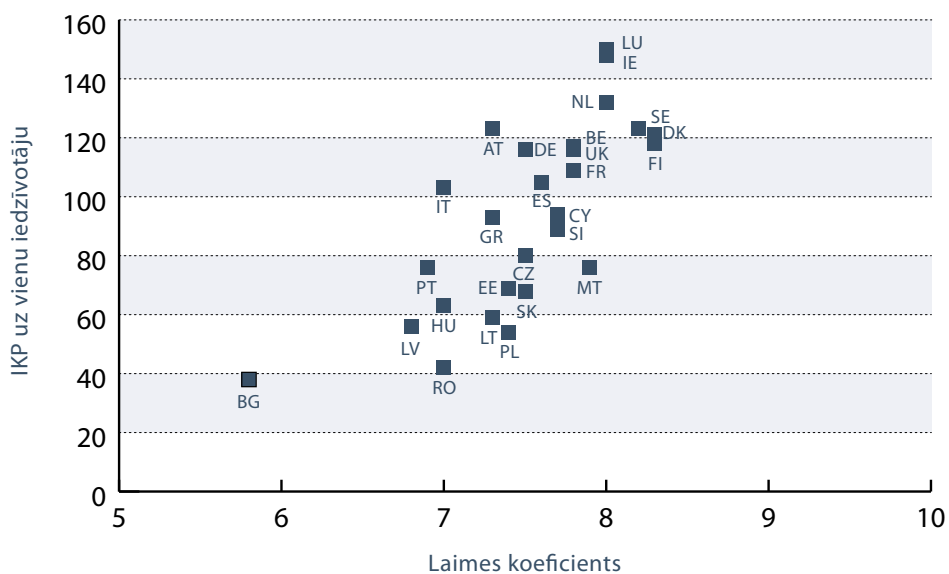
levērojot šo visu, piektajā ziņojumā par kohēziju veiktais progresa ziņojums ņem vērā arī citus faktoros, ne tikai IKP, kā ieteikts *Stiglitz, Sen un Fitoussi* 2009. gada ziņojumā par progresa novērtēšanu, tādējādi iekļaujot gan objektīvus labklājības rādītājus, piemēram, paredzamo mūža ilgumu, gan subjektīvus rādītājus, piemēram, veselības pašnovērtējumu un laimi.

IKP un laime

Ne vienmēr bagātais ir tas laimīgākais. 2007. gadā laimīgāko dalībvalstu skalā visaugstākais rādītājs piederēja trim Ziemeļvalstīm. Trīs valstis ar viszemāko rādītāju bija Bulgārija, Latvija un Portugāle, bet nesteigsimies ar secinājumiem.

Piemēram, Maltai ir krasi atšķirīgi rādītāji – tikai 18. vieta pēc IKP uz vienu iedzīvotāju, bet jau 7. vieta laimes skalā, savukārt Austrijai ir 4. augstākais IKP līmenis uz vienu iedzīvotāju, taču laimes skalā tā atrodas tikai 19. vietā. Kā norādīts diagrammā, mazāk attīstīto reģionu iedzīvotāju laimi spēcīgi ietekmē IKP palielināšanās uz vienu iedzīvotāju, turpretī reģionos, kur IKP uz iedzīvotāju ir augstāks, izzūd minētā saistība ar laimes izjūtu.

Sakarība starp laimes koeficientu un IKP uz vienu iedzīvotāju, 2007. g.

PĀRLIECINOŠI FAKTI PAR POZITĪVIEM SASNIEGUMIEM

Kohēzijas politika ir būtiski palīdzējusi ne tikai atpalikušo reģionu ekonomikas attīstībai, bet arī sociālajai un vides ilgtspējībai. Tagad, kad ir sasniegti daudzi mērķi, visgrūtākais uzdevums ir pielāgoties pašreizējai situācijai un pastiprināti pievērsties darba rezultātiem.

Pielāgošanās pašreizējai situācijai

Kohēzijas politikas ieguldījums ES-15 valstu automaģistrālēs un ceļos ir palīdzējis gandrīz pilnībā izveidot šo tīklu. Tāpēc ieguldījums šajās valstīs jānovirza videi nekaitīgāku transporta veidu ieviešanai (jo īpaši dzelzceļa un pilsētas transporta sistēmās).

Atzinīgi vērtējami arī citi pasākumi nolūkā izstrādāt ilgtspējīgākas programmas. Puse no dalībvalstīm savās kohēzijas programmās laikposmam no 2007. līdz 2013. gadam iekļāvušas rādītājus un mērķus siltumnīcefekta gāzu emisijas samazināšanai.

Ieguldījumu dotācijas ir lietderīgs instruments, kaut arī tās tiek galvenokārt izlietas uzņēmējdarbībai un pētniecības un tehnoloģiju attīstībai. Vēlams veidot līdzsvarotāku „portfeli”

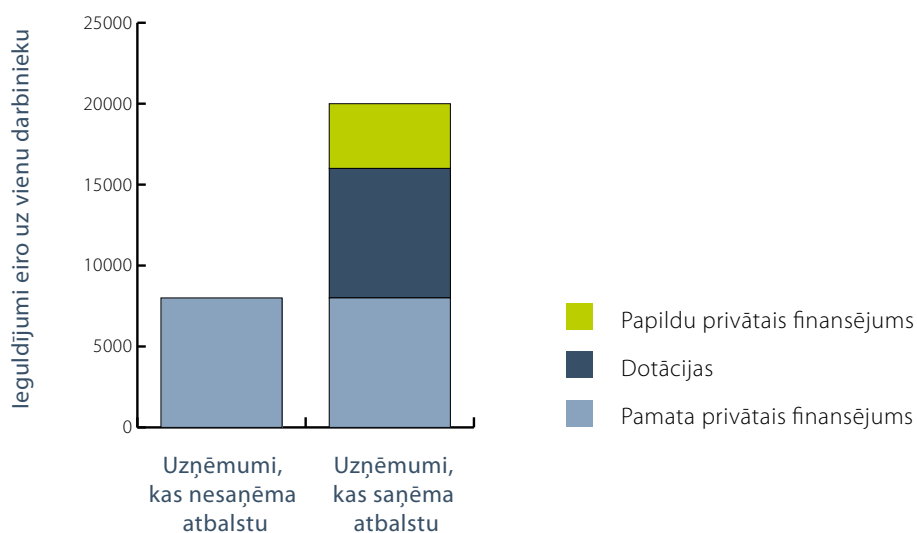
(tostarp paplašināt finanšu inženieriju, piemēram, aizdevumus un riska kapitālu, un ar finansēm nesaistītus instrumentus, piemēram, darbaudzināšanu un konsultēšanu), kā arī tas ir jāveicina.

Pastiprināta pievēršanās darba rezultātiem

Viens no būtiskākajiem novērtējuma secinājumiem ir tāds, ka programmas bieži vien ir vairāk vērstas uz naudas izlietošanu (absorbciju), nevis faktisko rezultātu uzraudzīšanu. Kaut arī pirmais faktors acīmredzami ir priekšnoteikums panākumiem, tomēr pēdējais ir visnozīmīgākais.

Tāpēc kohēzijas politikai ir jāveicina pastiprināta pievēršanās darba rezultātiem. Aizvien vairāk programmu precīzi jānosaka mērķis, kādu ar tām paredzēts sasniegt, un jāuzrauga to progress. Tāpat jāveic plašāks ietekmes novērtējums, izmantojot tādus rīkus kā salīdzināšana, kontrolgrupas, izmaksu un ieguvumu analīze, precīzi atbalsta saņēmēju apsekojumi un padziļināta situācijas analīze.

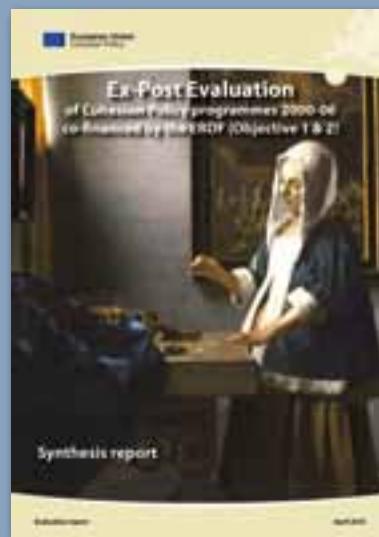
Ieguldījumu dotāciju ietekme Austrumvācijā – uzskatāms sviras efekta piemērs

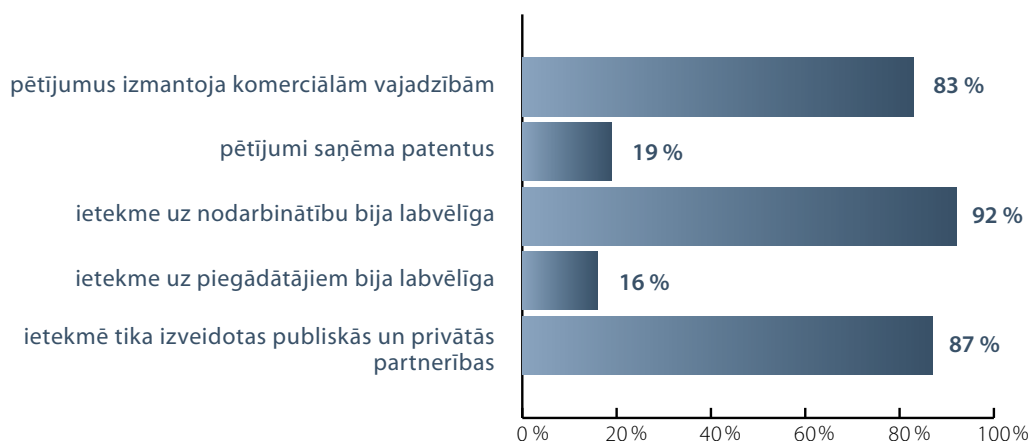
2000.–2006. gada kohēzijas politikas galvenie sasniegumi

- Lielāka izaugsme – aplēses liecina, ka 2006. gadā 1. mērķa reģionu IKP bija par 10 % lielāks nekā tad, ja nebūtu kohēzijas politikas. Daļējs ieguvums no tā līdzekļu devēju valstīm bija eksporta pieaugums.
- Uzņēmumi radīja aptuveni 1 miljonu darbavietu. 230 000 MVU saņēma finansiālu atbalstu (galvenokārt dotācijas, kaut gan netrūka arī aizdevumu un riska kapitāla), bet 1 100 000 MVU – ar finansēm nesaistītu atbalstu (galvenokārt konsultāciju un darbaudzināšanas veidā un reizēm arī sadarbības tīklu veidošanas un uzņēmējdarbības infrastruktūras ziņā).
- Apmācību saņēma 10 miljoni cilvēku gadā, tostarp 5,3 miljoni sieviešu, 3,3 miljoni jauniešu, 1,6 miljoni vismazāk aizsargātāko grupu pārstāvju, 1 miljons ilgstošu bezdarbnieku un 5 miljoni zemas kvalifikācijas darbinieku.
- Līdzfinansējums automaģistrālēm aptuveni 4700 km garumā un ātrvilciena līnijām 1200 km garumā. Ar fonda līdzekļiem finansēja arī parasto dzelzceļa līniju un dažādu pilsētas transporta sistēmu modernizēšanu aptuveni 7300 km garumā.
- 23 miljoniem cilvēku pieejamas notekūdeņu savākšanas un attīrīšanas sistēmas, 20 miljoniem – modernas dzeramā ūdens sistēmas.
- Vairāk nekā 80 % *URBAN* pilsētu atjaunošanas programmās aktīvi iesaistījās plašs partneru loks, tostarp vietējie iedzīvotāji. Kā liecina novērtējumi, tas bija galvenais priekšnosacījums projektu panākumiem.
- *INTERREG* turpināja nodarboties ar robežteritoriju apvienošanu, izmantojot aptuveni 12 000 tīklus un 63 000 sadarbības nolīgumus.

Dzīves cikla analīze pētniecības un tehnoloģiju attīstības atbalstam MVU, Itālija

Projektu īpatsvars, kuru...

PREBENS GREGERSENS (PREBEN GREGERSEN)

Prebens Gregersens (Preben Gregersen) ir Dānijas struktūrfondu pārvaldības iestādes vadītājs un biedrs augsta līmeņa grupā, kura apsver turpmāko kohēzijas politiku. Viņš ir arī Dānijas struktūrfondu uzraudzības komitejas priekšsēdētājs.

Piektajā ziņojumā par kohēziju minēts, ka kohēzijas politika daudz ciešāk jāsaliedē ar stratēģiju Eiropa 2020. Cik lielā mērā nosacījumi, stimuli un rezultatīva pārvaldība var palīdzēt nodrošināt efektīvāku kohēzijas politiku un panākt tās atbilstību stratēģijai Eiropa 2020?

Pamatojoties uz savu pieredzi, uzskatu, ka ir svarīgi, lai uz resursiem attiektos nosacījumi un lai tie būtu efektīvi izvietoti, – kohēzijas politikai jābūt cieši saliedētai ar stratēģiju Eiropa 2020, turklāt daudz noteiktāk nekā pašlaik ar Lisabonas programmu. Šajā gadījumā mērķis ir gudra, ilgtspējīga un integrējoša izaugsme. Tiek izmantota teritoriālā pieeja un valsts, reģionālās un vietējās izaugsmes iespēju mobilizēšanas pieeja. Visgrūtāk ir īstenot stratēģiskās izvēles, kuras saistītas ar teritoriālās izaugsmes stimulēšanu, un nenovirzīties no tām. Izstrādājot jaunākās stratēģiskās programmas, mums bija visai pozitīva pieredze attiecībā uz tematisku pievēršanos izaugsmes stimuliem. Tomēr visā turpmākajā kohēzijas politikā ir noteikti jāpievēršas rezultātiem un faktiem. Jāapsver vairāki faktori, piemēram, sistēma, kura nodrošinātu programmu izstrādāšanu atbilstīgi ierobežotam mērķu daudzumam (un nevis otrādi), rādītāju izstrāde (no kuriem daži varētu būt obligāti) un/vai labāks pamats iepriekšējiem, pašreizējiem un paveiktajiem programmu novērtējumiem, kā arī citi. Runājot par stimuliem un nosacījumiem, es atzīnīgi vērtēju lietderīgas apspriedes par visiem instrumentiem, taču es vairāk atbalstu finanšu instrumentus, nevis tādus, kas nav saistīti ar finansēm. Ar šo tomēr nekādā gadījumā nevēlos apgalvot, ka pēdējie nevarētu būt noderīgi.

Ziņojumā secināts, ka universāla pieeja šajā gadījumā nav piemērota, jo reģioniem ir „krasi atšķirīgas iezīmes, iespējas un vajadzības”. Tomēr tajā vienlaikus sacīts, ka „turpmākajām programmām jāpievēršas tikai dažām prioritātēm, kuras cieši saistītas ar stratēģiju Eiropa 2020”. Vai šīs abas pieejas nav pretrunīgas?

Iepazīstoties ar piekto ziņojumu par kohēziju, rodas pietiekami daudz vienas pārdomām, vai pievēršanās tikai dažām Eiropa 2020 prioritātēm atbilst veidotajām teritoriālo stimulu programmām, kuru mērķis ir izaugsmes iespējas. Tāpat nav skaidrs, vai tas atbilst pieejai, kuras pamatā ir fakti par reģionu atšķirīgo situāciju un iespējām ekonomikas un sociālajā jomā. Tomēr jāatzīst, ka, manuprāt, ir visai grūti īstenot kohēzijas politiku, ja ir pieejams tikai priekšstats par kāda reģiona ģeogrāfiskajām iezīmēm. Domāju, ka, papildinot šo politiku ar teritoriālo kohēziju, varēs risināt tādus dinamiskus jautājumus kā funkcionālā ģeogrāfija, makroreģionu stratēģijas, pilsētu un lauku izaugsmes saiknes, robežas u.c.

Kurš faktors, pēc jūsu domām, ir visnozīmīgākais, lai kohēzijas politika būtu izdevusies?

Atļaušos visbeidzot uzsvērt to, ka turpmākajā tiesiskajā regulējumā ir reāli jāatspoguļo samērīguma princips, jo ar vispārīgiem administratīvā sloga novēršanas pasākumiem vien būtu par maz. Šajā sakarā jānonāk līdz rezultātam, kurā atspoguļoti programmā iekļautie riski, apmēri un pilnvaras.

Vēlos piebilst, ka mani izteikumi nekādā gadījumā nav Dānijai saistoši un neatspoguļo tās viedokli attiecībā uz piekto ziņojumu par kohēziju un turpmāko darbu. Dānija piekrīt ar struktūrfondu palīdzību turpināt ekonomikas un sociālo kohēziju, kā arī mērķtiecīgi palīdzēt sasniegt stratēģijas Eiropa 2020 mērķus.

Šajā *Panorama* numurā lasiet intervijas ar vadības speciālistu un ietekmīgu akadēmiķi un uzziniet, ko viņiem nozīmē piektais ziņojums par kohēziju.

FILIPS MAKKENS (PHILIP MCCANN)

Filips Makkens (*Philip McCann*) ir iecelts par Groningenas Universitātes (Nīderlande) Ekonomiskās ģeogrāfijas nodaļas priekšsēdētāju. Viņš ir Eiropas reģionālās politikas komisāra Johanna Hāna (*Johannes Hahn*) īpašais padomnieks.

Piektajā ziņojumā par kohēziju minēts, ka kohēzijas politika daudz ciešāk jāsaliedē ar stratēģiju Eiropa 2020. Cik lielā mērā nosacījumi, stimuli un rezultatīva pārvaldība var palīdzēt nodrošināt efektīvāku kohēzijas politiku un panākt tās atbilstību stratēģijai Eiropa 2020?

Kohēzijas politikai būs izšķirīga nozīme stratēģijas *Eiropa 2020* panākumu nodrošināšanā, jo tā ir lielisks pamats, lai ekonomikas attīstībai piemērotu integrētu pieeju. Tomēr kohēzijas politikai var izdoties virzīt stratēģiju *Eiropa 2020* faktiski tikai tādā gadījumā, ja politikas sistēmas darbības pamatā ir nosacījumi. Ar to palīdzību varēs izstrādāt nepārprotamus un saistošus nolīgumus attiecībā uz politikas mērķiem, nodrošināt visām ieinteresētajām personām paredzēto stimulu pareizu samērošanu, vajadzības gadījumā sekmēt piemērotu daudzlīmeņu pārvaldību un institucionālās reformas, nodrošināt, ka politikas pamatā ir vietējās zināšanas un tās ir īstenotas vietējā līmenī, kā arī nodrošināt vietējām ekonomikas attīstības vajadzībām izcili piemērotu politiku.

Ziņojumā secināts, ka universāla pieeja šajā gadījumā nav piemērota, jo reģioniem ir „krasi atšķirīgas iezīmes, iespējas un vajadzības”. Tomēr tajā vienlaikus sacīts, ka „turpmākajām programmām jāpievēršas tikai dažām prioritātēm, kuras cieši saistītas ar stratēģiju Eiropa 2020”. Vai šīs abas pieejas nav pretrunīgas?

Stratēģijā *Eiropa 2020* iekļauti svarīgie uzdevumi, kuri Eiropai jārisina, un kohēzijas politikai būs izšķirīga nozīme šīs stratēģijas virzīšanā, vienlaikus nodrošinot gan elastību, gan striktu plāna ievērošanu. ES kohēzijas politika, kuras pamatā ir teritoriālā

pieeja, ir pietiekami elastīga, lai to varētu piemērot dažādām ekonomikas attīstības vajadzībām dažādos reģionos. Tas ir svarīgi, jo ES reģionu problēmjautājumi vietējā līmenī ir ārkārtīgi atšķirīgi. Teritoriālās pieejas kohēzijas politiku var pietiekami labi pielāgot jebkurām vietējām vajadzībām. Tomēr jāatzīmē, ka, vienlaikus pievēršoties *Eiropa 2020* mērķiem, būs iespējams ne tikai panākt vislielāko kohēzijas politikas ietekmi visos reģionos, bet arī panākt to tādā veidā, kas atbilst plašākiem Eiropas mērķiem.

Līdz šim ir daudz runāts par to, cik svarīgi ir rezultātu efektivitātes rādītāji. Kāda ir to saistība ar stratēģiju Eiropa 2020 un piektā ziņojuma par kohēziju secinājumiem?

Visi trīs stratēģijas *Eiropa 2020* faktori, proti, gudra, ilgtspējīga un integrējoša izaugsme, ir jāuztver kā viens veselums un kā atspoguļojums integrētai un vienotai teritoriālai pieejai Eiropas ekonomikas attīstības nodrošināšanā. Reģioniem jānosaka, kurš(-i) no stratēģijas *Eiropa 2020* pieciem mērķiem, proti, uzlabot apstākļus inovācijai, pētniecībai un attīstībai, uzlabot izglītības līmeni, sasniegt mērķus klimata pārmaiņu apkarošanas un enerģētikas jomā, veicināt nodarbinātību un sekmēt sociālo iekļaušanu, jo īpaši samazinot nabadzību, atspoguļo tos problēmjautājumus, ar kuriem šie reģioni sastopas vietējā līmenī. Būtisks nosacījums ir izstrādāt skaidrus un novērtējamus rezultātu efektivitātes rādītājus, lai visas ieinteresētās personas varētu noteikt savu projektu un darba programmu attīstības pakāpi, ietekmi un sasniegumus.

Samsø salas Enerģētikas akadēmija ir viena no galvenajām struktūrām, kurā pieejami pētījumi un informācija par atjaunojamajiem un ilgtspējīgajiem energoresursiem

PIEKTĀ ZIŅOJUMA PAR KOHĒZIJU APKOPOŠANA

9. novembrī pieņēma piekto ziņojumu par kohēziju, kuru apkopoja visdažādākās Eiropas Komisijas struktūras un daudzi ārējie avoti.

Eiropas Komisijas Kopīgais pētniecības centrs izstrādāja unikālu reģionālās konkurētspējas rādītāju, un tagad veido jaunu reģionālās ekonomikas modeli. Uzņēmējdarbības ĢD Globālā vides un drošības monitoringa birojs izveidoja pilsētu atlantu, kurā ir kartētas visas Eiropas lielās pilsētas, atklājot daudzus un dažādus urbanizācijas un pilsētu izplešanās modeļus.

Šis ziņojums pamatots uz daudziem ārējo ekspertu pētījumiem. Piemēram, Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija (ESAO) veidoja pārskatu par inovācijas un izaugsmes galvenajiem avotiem. Desmit citos pētījumos tika aplūkoti tādi jautājumi kā reģionu izmaksas un ieguvumi no pasaules tirdzniecības apjoma pieauguma, valsts ieguldījumi katrā reģionā un pārvaldības kvalitāte. Vēl kāds būtisks aspekts bija kohēzijas politikas ietekmes novērtējums, ko panāca, analizējot 174 praktiskus piemērus, 382 kohēzijas programmu rādītājus un vairāk nekā 20 dažādus pētījumus.

Šajā ziņojumā ir izmantotas vairākas jaunas reģionu tipoloģijas, piemēram, Komisijas izstrādātā pilsētu un lauku klasifikācija, kā arī Reģionālās politikas ģenerāldirektorāts un ESAO ieviestie metropoļu reģioni un attālie reģioni. Salu un kalnu reģionu definīcijas ir pielāgotas ziņojuma vajadzībām, lai precizāk atainotu šīs ģeogrāfiskās iezīmes.

Lai sagatavotu ziņojumu, Reģionālās politikas ģenerāldirektorāta Ģeogrāfiskās informācijas sistēmas speciālisti tā vajadzībām sagatavoja gandrīz tūkstoti karšu, grafiku un tabulu. Piektajā ziņojumā par kohēziju ietilpst vairāk nekā 200 karšu, grafiku un tabulu, kas ir līdz šim lielākais apjoms.

Datus, kas pieejami kartēs un reģionu tipoloģijās, ikviens interesents var lejupielādēt no vietnes

https://circabc.europa.eu/d/d/workspace/SpacesStore/b35d4432-3434-496a-9726-641f55f8abaf/5CR_data_and_typologies.zip

Transporta datu iekļaušana kartēs, savienojumu veidošana

Lai novērtētu pasažieru lidojumu pieejamību reģionos, nepietiek tikai ar vienu informācijas avotu. Piemēram, Briseles reģiona robežās nav nevienas lidostas, taču tas nenozīmē, ka Briselei nav pieejami pasažieru lidojumi. Šādu administratīvo šķēršļu novēršanas nolūkā, lai novērtētu faktisko lidojumu pieejamību, mēs ņemām vērā izlidošanas reisu skaitu no katras lidostas, laiku, kāds vajadzīgs, lai nokļūtu lidostā, un iedzīvotāju sadalījumu visā reģionā.

UZZINIET VAIRĀK

- Eurostat

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Regions_of_Europe

- Piektais ziņojums par kohēziju

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/reports/cohesion5/index_lv.cfm

PIEKTĀ ZIŅOJUMA PAR KOHĒZIJU SABIEDRISKĀ APSPRIEŠANA

Eiropas Komisija 9. novembrī pieņēma piekto ziņojumu par kohēziju, kurā norādīts, ka, neskatoties uz atšķirību mazināšanos starp ES reģioniem, to ekonomikas līmenis joprojām ir ļoti dažāds. Kaut arī kohēzijas politika ir palīdzējusi Eiropas Savienībā uzlabot ekonomikas, sociālos un vides apstākļus, tai ir jārisina vēl daudzi nopietni problēmjautājumi.

2007. gadā pieņemot ceturto ziņojumu par kohēziju, sākās laikposms, kurā norisinās pārdomas par turpmāko Eiropas kohēzijas politiku, kuru īsteno no 2013. gada. Tas tika atzīmēts, publicējot vairākus padziļinātus politikas dokumentus, novērtējumus un pētījumus, un rīkojot vienlīdz tālejošas diskusijas starp akadēmiķiem, politikas īstenojājiem un starptautiskām organizācijām.

Atskats pagātnē, ceļš nākotnē

Piektais ziņojuma par kohēziju secinājumos izklāstīto vispārīgo ieviržu mērķis ir atklāt izvērsta apspriešanas procesu par turpmāko Eiropas kohēzijas politiku. Dažu nākamo mēnešu laikā Eiropas Komisija sāks padziļinātu apspriešanos ar ieinteresētajām personām, lai apkopotu to viedokļus par priekšlikumiem kohēzijas politikai no 2013. gada.

Svarīgi turpmākie jautājumi

► **Kā pasaules ekonomikas krīze ilgtermiņā ietekmēs valstu ieguldījumus?**

► **Kā ekonomikas lejupslīde ietekmēs ES budžeta apmēru un struktūru no 2013. gada?**

Plāns nākotnei

Ar piekto ziņojumu par kohēziju 2010. gada 12. novembrī Komisija aizsāka sabiedriskās apspriešanas procesu, kas ilgs līdz 2011. gada 31. janvārim. Ieinteresēto personu viedokļi palīdzēs izstrādāt turpmāko politiku un 2011. gada pirmajā pusē sagatavot tiesību aktu priekšlikumus par struktūrfondiem un kohēzijas fondu no 2013. gada. Piektajā kohēzijas forumā, kurš norisināsies 2011. gada 31. janvārī un 1. februārī Briselē, Eiropas Komisija turpinās ar ieinteresētajām personām apspriesties par saviem priekšlikumiem.

Paredzams, ka Eiropas Komisija 2011. gada otrajā pusē pieņems visu tiesību aktu priekšlikumu kopumu, tostarp pamatregulu un regulas attiecībā uz Eiropas Reģionālās attīstības fondu, kohēzijas fondu un Eiropas Sociālo fondu.

UZZINIET VAIRĀK

Sabiedriskā apspriešana

http://ec.europa.eu/regional_policy/consultation/5cr/index_lv.cfm

PĀRBAUDIET SAVAS ZINĀŠANAS – ATBILDIET UZ JAUTĀJUMIEM PAR KOHĒZIJU

- 1) Kurā valstī atrodas reģions, kurš ir visneaizsargātākais pret klimata pārmaiņām?
- 2) Kurā ES valstī ir vislaimīgākie iedzīvotāji?
- 3) Kurā valstī atrodas viskonkurētspējīgākais reģions?
- 4) Kura valsts patērēja vislielāko daļu atjaunojamo energoresursu?
- 5) Kurā valstī atrodas reģions, kurš visvairāk piedalījies apmācībā?
- 6) Kurā valstī atrodas reģions, kur pieejams vislielākais skaits pasažieru lidojumu?
- 7) Kurā valstī atrodas reģions, kur ir viszemākais zīdaiņu mirstības rādītājs?
- 8) Kurā valstī atrodas reģions, kur ir viszemākais bezdarba līmenis?
- 9) Kurā valstī ir vismazākā atšķirība starp sieviešu un vīriešu bezdarba līmeni?
- 10) Kurā valstī atrodas reģions, kur ir proporcionāli visvairāk iedzīvotāju vecumā no 30 līdz 34 gadiem ar augstāko izglītību?

- 1) Spānija – Ekstremadūras reģions (klimata pārmaiņu neaizsargātības rādītājs: 100).
- 2) Dānija (Iaimes koeficients: 8,3).
- 3) Visaugstākais rādītājs (100) ir Utrehtas reģionam Nīderlandē.
- 4) Zviedrija (43 %).
- 5) Dānija – Kopenhāģenas reģions (Galvaspilsētas reģions: 39,1 %).
- 6) Apvienotajā Karalistē – Lūtonas reģions (3436 lidojumi dienā).
- 7) Somija. Viszemākā mirstība ir Ālandu salās (nulle).
- 8) Viszemākais bezdarba līmenis (1,9 %) ir Prāgas reģionā, Čehijā.
- 9) Somija (0,2–1,4 procentpunkti).
- 10) Dānija – Kopenhāģena (Galvaspilsētas reģions: 58,6 %).

ATBILDES

DATUMI 2011.G.	PASĀKUMS	NORISES VIETA
2010. g. 12. novembris – 2011. g. 31. janvāris	Sabiedriskā apspriešana par secinājumiem, kādi gūti pēc piektā ziņojuma par ekonomikas, sociālo un teritoriālo kohēziju http://ec.europa.eu/regional_policy/consultation/5cr/index_lv.cfm	Tiešsaistē
31. janvāris – 1. februāris	Piektais kohēzijas forums	Brisele (BE)
16.–18. marts	„Kāda ir kohēzijas politikas nākotne?” Akadēmiskās un politikas debates (Reģionālo pētījumu asociācija (<i>Regional Studies Association</i>)) http://www.regional-studies-assoc.ac.uk/events/future.asp	Bleda (SI)
21. marts	Konference par inovācijas, pētniecības un izstrādes ietekmi uz reģionālās ekonomikas attīstību http://www.jinnove.net/News/News/Lille-Innovation-Conference-LINC	Lille (FR)
31. marts – 1. aprīlis	Ungārijas prezidentūra – konference par stratēģiju <i>Eiropa 2020</i> un turpmāko kohēzijas politiku	(HU)
2.–3. maijs	Ungārijas prezidentūra – augsta līmeņa konference par pilsētu attīstību „Klimata pārmaiņas saistībā ar pilsētu attīstību un to demogrāfiju”	(HU)
19.–20. maijs	Neformāla ministru sanāksme	(HU)
23.–24. jūnijs	Konference „Reģioni ekonomiskām pārmaiņām” un <i>RegioStars</i> godalgu pasniegšana http://ec.europa.eu/regional_policy/cooperation/interregional/ecochange/index_en.cfm	Brisele (BE)
10.–13. oktobris	Atvērto durvju dienas http://ec.europa.eu/regional_policy/index_en.htm	Brisele (BE)

Sīkāku informāciju par šiem pasākumiem meklējiet mūsu *Inforegio* tīmekļa vietnē
http://ec.europa.eu/regional_policy/conferences/agenda/

Ungārijas prezidentūras tīmekļa vietne: www.eu2011.hu

Aprīlī pie lasītājiem nonāks

Panorama pavasara numurs, kurā būs aplūkota
ES stratēģija Donavas reģionam.

Savukārt vasaras numurs, kuru publicēs jūnijā,
būs veltīts transportam reģionālās politikas izpratnē.

Panorama aicina jūs izteikties un uzdot jautājumus.

Mēs priecāsimies, ja dalīsieties savā pieredzē.

Tāpēc, ja vēlaties pastāstīt par interesantu darbu, kas paveikts
saistībā ar gaidāmo numuru tematiku, uzdot jautājumus vai paust
viedokli par kādu no reģionālās politikas jautājumiem,
lūdzu, rakstiet uz e-pasta adresi:

regio-panorama@ec.europa.eu

KN-LR-10-036-LV-C

ISSN 1725-8235

© Eiropas Savienība, 2010

Pārpublicēšanas gadījumā atsauce uz avotu ir obligāta.

